

ШТА ЈЕ ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА?

Професионална оријентација пружа помоћ и подршку у доношењу животни важних одлука као што је избор школе или факултета тако што:

1. Помаже појединцу да боље упозна себе и своје карактеристике битне за професионални избор:
  - а) способности (интелектуалне, социјалне, емоционалне, креативне) – у чему сам најбољи/а;
  - б) интересовања – која интересовања су важна за даље образовање и рад, а која су хоби и забава;
  - в) мотивација – шта желим постићи у животу, колико сам спреман/а да уложим напор за остварење својих циљева;
  - г) вредности – (здравље, новац, каријера, породица...) – који су моји приоритети;
  - д) однос према учењу и раду – радне навике, организација рада, доживљај неуспеха, утицај награде и казне
2. Пружа информације о условима за упис у одговарајуће школе/ факултете (врсте образовних профила/студијских група, колико ученика/студената прима, да ли постоје здравствени захтеви, начин попуњавања листе жеља...)

ЗАШТО ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА?

1. Помаже у бржем и квалитетнијем доношењу одлука
2. Доприноси остварењу потенцијала
3. Пружа осећај сигурности и контроле над сопственим животом
4. Боље се упознају личне способности и недостаци
5. Дobar избор значи лакше уклапање у нову средину
6. Дobar избор значи више успеха у раду
7. Избегавање погрешних одлука
8. Унапређује односе између деце и родитеља, отклања конфликтне ситуације

КОМЕ ЈЕ НАМЕЋЕНА ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА?

Свима који независно од узраста:

- доносе одлуке око наставка школовања – избор средње школе,
- факултета, специјализације...
- нису сигурни око професионалног избора који су направили
- нису сигурни које су им способности најбоље развијене
- желе да потврде свој професионални избор
- желе да знају у којим занимањима још могу бити успешни
- имају страх да ли ће успети да упишу жељену школу/факултет и траже алтернативно решење
- желе да промене школу, факултет, занимање

ТОК ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

1. Упознавање (прикупљање података о родитељима, школском успеху, хобијима, болестима, породици...)
2. Тестирање
3. Презентовање добијених резултата
4. Професионално саветовање – препорука која школа/факултет није добар избор, шта је најбољи избор и које су алтернативе

5. Професионално информисање – врсте школа/образовних профила, трајање обаразовања, специфични здравствени захтеви, потребан број поена за упис...

ШТА ОБУХВАТА ТЕСТИРАЊЕ?

Обухвата неколико тестова који се задају у писменој форми. Тестови су намењени утврђивању способности, интересовања, мотивације, радних навика и неких карактеристика личности које су важне за професионални избор (лидер, вођа, тимски радник, медијска личност, соло играч, научник...)

КОЛИКО ТРАЈЕ ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА?

За Професионалну оријентацију потребна су најмање два сусрета. Један за тестирање (око 90 мин) а други за остале активности (45 мин). Између два сусрета прегледа се урађени тестовни материјал. Пракса је показала да најбоље резултате приликом уписа постижу ученици који су током последње године школовања редовно присуствовали свим састанцима које у школи организују стручни сарадници а који за циљ имају да се током те године ученици подробније информишу о врстама образовних профила, упознају сами себе и своје карактеристике битне за професионални избор.

ШТА РОДИТЕЉИ ТРЕБА ДА ЗНАЈУ О ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ОРИЈЕНТАЦИЈИ?

Родитељи су најдрагоценији саветници својој деци и треба да буду упознати са важним питањима избора занимања. Да би се постигао жељени успех родитељи би требало да узму активно учешће у едукацији и споровођењу Професионалне оријентације које се одвија у три фазе:

Прва фаза - ПРИПРЕМА

Утицај породице је најзначајнији у погледу развоја и упознавања особина личности, способности и интересовања детета и ставарања радних навика.

Друга фаза – САВЕТОВАЊЕ

Фаза саветовања при избору занимања почиње у завршним разредима. Препоручује се да родитељ саветује дете само у оним случајевима када оно показује очигледне способности и таленте и када постоји велика вероватноћа да ће у изабраној школи/факултету бити успешно. У свим другим случајевима добро је потражити помоћ од школе или службе за професионалну оријентацију Завода за запошљавање.

Трећа фаза – ПРАЋЕЊЕ УСПЕХА

Родитељи би требало да остваре што тешњу сарадњу са изабраном школом како би били у стању да контролишу и прате успешност прилагођавања у нову средину и, евентуално, пруже детету помоћ у адаптацији.

ТЕСТОВЕ КОРИСТИМ КАО ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА ПОМОЋУ КОЈИХ МОГУ БОЉЕ **ДА РАЗУМЕМ СЕБЕ!**

РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ ДОЛАЗИ ДО ГРЕШАКА У ВЕЗИ ИЗБОРА ПРОФЕСИЈЕ:

1. Недовољна објективност родитеља или недовољно познавање школе и занимања.
2. Професионална оријентација се схвата као неважна делатност. Родитељ се не ангажује у довољној мери и не сарађује са осталим битним актерима значајним за избор занимања.
3. Став да са припремама за избор занимања треба започети тек при крају завршне године.
4. Подела занимања на „вредна“ и „безвредна“, при чему се не разматра интересовање и способности ученика.
5. Мишљење да једино родитељи добро да познају своје дете.
6. Родитељи сарађују са саветницима за професионалну оријентацију, али прикривају битне податке или нетачно приказују ситуацију, чиме доводе у заблуду оне који желе да им помогну.
7. Родитељи сматрају да је избором неке школе/занимања заувек донета професионална одлука, па више не воде рачуна о професионалном развоју детета.
8. Родитељи себе сматрају немоћним, па због своје пасивности препуштају дете другима.

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА ЈЕ ДУГ ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ И ПРИЛАГОЂАВАЊА, ЗАТО ЈЕ ПОТРЕБНО ДА У ТОМ ПРОЦЕСУ УЧЕСТВУЈУ СВИ КОЈИ МОГУ ДА УТИЧУ НА ИЗБОР, А НАРОЧИТО ПОРОДИЦА, КОЈА НАЈСНАЖНИЈЕ ФОРМИРА ЧОВЕКА ТОКОМ ЦЕЛОГ ЊЕГОВОГ ЖИВОТА.

НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ У ИЗБОРУ ШКОЛЕ И ЗАНИМАЊА

1. УПИСАЋУ СЕ У НАЈБЛИЖУ ШКОЛУ!

Згодно је када је школа близу куће, али то не треба да буде пресудно приликом избора. Постоје много важнији разлози за избор школе и занимања.

2. УПИСАЋУ СЕ У ОВУ ШКОЛУ ЗАТО ШТО МОЈИ ДРУГОВИ ИДУ ТАМО!

Биће другара и у новој школи, а и друштва ван школе. Старо друштво те не може спасити од тога да будеш незадовољан у погрешно одабраној школи.

3. УПИСАЋУ СЕ У ОВУ ШКОЛУ ЈЕР ЈЕ ПОПУЛАРНА!

Популарност је пролазна, у једном тренутку су неке школе и занимања пожељнији од других. Популарност говори о мишљењу већине – а, да ли је то избор најбољи за сваког појединца?

4. УПИСАЋУ СЕ У ШКОЛУ КОЈУ СУ ЗА МЕНЕ ОДАБРАЛИ РОДИТЕЉИ!

Родитељи су себи изабрали занимање, избор средње школе је време да свако направи свој избор. То нико не може и не треба да направи осим самог ђака. Родитељи су свакако ту да ти помогну, али не и да изаберу уместо тебе.

5. УПИСАЋУ СЕ БИЛО ГДЕ ЈЕР ИМАМ СЛАБ УСПЕХ!

Чак и са слабијим школским успехом постоји могућност избора.

6. ИЛИ ЋУ СЕ УПИСАТИ ЗА ЖЕЉЕНО ЗАНИМАЊЕ, ИЛИ МИ ЈЕ ПОТПУНО СВЕЈЕДНО ШТА ЋУ ПОСТАТИ!

Не треба заборавити да је сваки човек способан за читав низ занимања. Занимање за које си заинтересован никако није једино у коме можеш бити успешан, а и опрезност налаже да се праве резервни избори.

7. ПОКАЗАЋУ ЈА ЊИМА ШТА И КОЛИКО МОГУ!

Треба ли провести читав један велики и важан део живота у доказивању било коме и било чега? Најчешће то значи изабрати занимање које тражи или мало више способности него што их особа има, или неке способности које и нису њена јача страна.

8. ЈА САМ ВУКОВАЦ, СВЕ МИ СЈАЈНО ИДЕ ОД РУКЕ. ЗНАМ ДА ЋУ, ШТА ГОД ДА УПИШЕМ, БИТИ УСПЕШАН!

Да би се успешно радило, осим способности, знања, вештина и радне дисциплине, мора постојати и живо интересовање за оно што се ради. Тешко је да некога сви школски предмети интересују једнако.

ШТА ЈЕ ЈОШ ВАЖНО ДА БИ ИЗБОР БИО ПРАВИ?

ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ

Здравствени услови подразумевају, осим општег доброг здравственог стања, и низ посебних услова, као што су добро развијена чула, снажна и издржљива мускулатура, неоштећен кичмени стуб, одређени капацитет плућа, неоштећени крвни судови, табани који нису равни, итд. Свако је здравствено способан за више различитих занимања. Важно је водити рачуна да изабрано занимање, с обзиром на природу рада и радних услова, не изазива погоршање здравственог стања. За свако занимање постоји листа специфичних захтева и контраиндикација. На пример, логично је да особе са лошом координацијом покрета, успореним реактивним способностима, оштећењима вида, лошом просторном оријентацијом, и сл. не би требало да бирају занимања из области саобраћаја.

ШКОЛСКИ УСПЕХ

Школске оцене нису најважније када бираш занимање, али могу бити важне када желиш да се упишеш у школу за коју влада велико интересовање. Неко чији успех и школске оцене нису довољни за упис у школу која ту особу занима, треба да размисли о другим могућностима.

РАДНЕ НАВИКЕ

Средње школе захтевају више учења него основне. Треба размислити при избору средње школе у којој мери смо у току стицања основног образовања стекли и добре или лоше радне навике. Добро развијене радне навике помажу да се лакше савладају и захтевнији школски програми.

КОНТРАИНДИКАЦИЈЕ ЗАНИМАЊА

Да би се успело у неком занимању морамо задовољити захтеве тог занимања. Захтеви могу бити у погледу здравственог стања, изоштрениости чула, општих физичких способности, опште интелигенције или неких специфичних интелектуалних способности, особина, чак и вредносног система, ставова или мотивације. На све захтеве занимања не можемо једнако да одговоримо. Немогућност одговора на захтеве зовемо контраиндикацијама. У том случају радна способност ће бити смањена, а особа не може постићи очекивани успех у занимању. Контраиндикације се најчешће наводе у односу на здравствене проблеме или недовољно развијене важне менталне способности (вербална, нумеричка, просторна способност, памћење...)

Здравствене контраиндикације су проблеми у анатомским и функционалним карактеристикама тела и појединих органа (кичменог стуба, удова, срца, плућа, бубрега, чула вида, слуха...) који нас спречавају да будемо успешни у неком послу. Контраиндикацију представља и недостатак или недовољна развијеност неке способности, вештине, чак и особине личности.

ПОТРЕБНО ЈЕ ЗНАТИ:

ДО ОДРЕЂЕНЕ МЕРЕ, СПОСОБНОСТИ И ОСОБИНЕ СЕ МОГУ РАЗВИЈАТИ!

Твој задатак је да изабереш оно занимање где ће твоје јаке способности доћи до изражаја, а да избегнеш она за која немаш одговарајуће карактеристике. Потребно је одредити захтеве за занимање које се бира. У томе могу помоћи особе које се већ баве занимањем за које постоји интересовање. Упореди захтеве занимања са својим процењеним карактеристикама. Да ли твоје способности и особине одговарају захтевима занимања? Ако ниси сигуран поразговарај са психологом, педагогом, лекаром или неким другим ко довољно познаје ову област.

ПРАВА ИНФОРМАЦИЈА ЈЕ ОСНОВ ПРАВИЛНОГ ИЗБОРА

НА ШТА БИ РОДИТЕЉИ И УЧЕНИЦИ ТРЕБАЛО ДА ОБРАТЕ ПАЖЊУ ПРИЛИКОМ ОПРЕДЕЉИВАЊА ЗА ДАЉЕ ШКОЛОВАЊЕ:

1. Досадашњи успех у школи (број бодова потребан за одређену школу и профил)
2. Способности (какве су радне навике детета, колико труда дете улаже да би постигло успех, колико је детету потребно времена да научи нешто, који предмети му иду лакше, а који теже...)
3. Интересовања (које предмете воли, а које не, какав је резултат теста професионалних интересовања; да ли су интересовања развијена, или нису, па је потребно упутити га на литературу где може да се обавести о различитим занимањима...)
4. Здравствено стање (да ли постоји неко хронично обољење које би онемогућило бављење неком врстом посла- нпр. алергије искључују занимања у којима се долази у додир са хемијским супстанцама...)
5. Особине личности (да ли је дете динамично или смирено, да ли више воли да буде окружено другим људима, или више воли мир и тишину, колико је радознано, колико је савесно...)

ГДЕ НАЋИ ИНФОРМАЦИЈЕ О УПИСУ У СРЕДЊУ ШКОЛУ?

Постоји више публикација које су намењене пружању информација о упису. Основне су:

1. Конкурс за упис у средње школе (у коме су наведене све средње школе, смерови и број ученика који се прима на сваки од смерова) и
2. Информатор (који даје информације о томе колико је бодова било потребно да би се у некој школи уписао одређени смер, за неколико година уназад).

Поред овога, корисно је набавити и публикацију Водич за избор занимања коју је сачинила група психолога Националне службе запошљавања. У овој књижици можете наћи кратке неформалне тестове који могу да помогну детету да одреди у којим областима су највише развијене његове способности и интересовања, као и кратке описе занимања у којима се наводе и способности потребне за одређено занимање и професионалне области којима припада занимање. Конкурс, Информатор и Водич за избор занимања можете набавити у књижари Просветног прегледа која се налази у Дечанској улици, у Београду.

ПРОВЕРИТЕ КОЛИКО ЈЕ ПОТРЕБНО БОДОВА ЗА УПИС НА ОДРЕЂЕНИ СМЕР

Уколико желите да погледате колико је прошле године било потребно бодова за упис у поједине школе и како да израчунаете бодове прикупљене у основној школи, то можете да урадите на презентацији Министарства просвете и науке. www.mppn.gov.rs/ (грана: за ученике и студенте – упис ученика у средње школе)

ШКОЛСКИ ПРЕДМЕТИ

Школски предмети пружају знања која су темељ за рад у одређеним занимањима. На пример, за рад у области технике веома су важна знања из математике и физике. Важно је да свако има у виду своја интересовања и успех из појединих школских предмета и да на основу њих бира школу или занимање. Како изгледа систем образовања после завршене основне школе? Да ли знаш како изгледа систем образовања у Србији? Да ли знаш где све можеш да се упишеш по завршетку основне школе?

Постоје три основне врсте средњих школа:

- Средње стручне школе
- Гимназије
- Уметничке школе

КАДА БИРАМ ЗАНИМАЊЕ И ШКОЛУ ЈА САМ АКТИВНИ СУБЈЕКТ!

СРЕДЊЕ СТРУЧНЕ ШКОЛЕ

Средње стручне школе оспособљавају за рад (оспособљавају за разна занимања), али дају и могућност за наставак школовања на вишим школама и факултетима. Школовање у њима траје три или четири године, у зависности од образовног профила који се упише.

ТРОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ – Трогодишњи образовни профили оспособљавају за средње сложене послове у разним областима рада (на пример, мушки и женски фризер, трговац... Важно је знати да из трогодишњег школовања не постоји директна проходност на факултете, већ је потребно положити допунске испите пре полагања пријемног испита за упис на факултет. Ако се из трогодишњег жели прећи на четворогодишњи образовни профил потребно је полагање допунских испита.)

ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ – Четворогодишњи образовни профили су тзв. широки образовни профили који оспособљавају за обављање сложенијих послова за већи број сродних занимања. На пример, економски техничар може да ради као оператер платног промета, комерцијални оператер, књиговођа... Важно је знати да после завршене четворогодишње средње школе постоји директна проходност на више школе и факултете – не захтева полагање допунских испита, потребно је положити пријемни испит за факултет или вишу школу.

ГИМНАЗИЈЕ

Гимназија је школа која пружа широко опште образовање и припрема ученика за даље школовање на факултетима или вишим школама. Постоје следећи типови гимназија:

Гимназија са смеровима

- друштвено-језички смер
- природно-математички смер

Гимназије општег типа

Гимназије за ученике са посебним способностима – математичка гимназија, филолошка гимназија и спортска гимназија

Друштвено-језички смер: преовлађују страни језици и садржаји друштвених наука (матерњи језик и књижевност, историја, филозофија, социологија...). Ако ти добро иду језици и друштвени предмети, ако се лако и течно изражаваш, а можда већ сада планираш да студираш неки од факултета друштвених наука (филолошки, правни, филозофски...), можеш да размислиш о овом смеру.

Природно-математички смер: већи број часова посвећен је предметима природних наука (математици, физици, хемији, биологији, информатици). Ако те интересују и имаш способност за природну групу предмета, ако можда већ сада намераваш да упишеш неки од техничких или природно-математичких факултета, можеш да размишљаш о овом смеру.

Општи тип: приближно су заступљени предмети друштвених и природних наука. Ако ти подједнако добро иду природни предмети, као и језици и друштвени предмети, ако ти је интересовање за ове две групе предмета за сада приближно једнако, можеш да размишљаш о гимназији општег типа.

ДАКЛЕ, АКО ЖЕЛИШ:

1. да се после завршене средње школе запослиш, можеш да се определиш за средњу стручну школу, за трогодишњи или четворогодишњи смер
2. да после средње школе наставиш школовање, можеш да се одлучиш за четворогодишњи образовни профил у средњој стручној школи или за гимназију
3. прво да завршиш средњу стручну школу и стекнеш занимање, а после можда да наставиш школовање, можеш да се определиш за четворогодишњи образовни профил, у средњој стручној школи.

**ПРАВИ ИЗБОРИ НАС У ЖИВОТУ
МОГУ УЧИНИТИ СРЕЋНИМ И
ЗАДОВОЉНИМ ЉУДИМА!**

ТРЕНУТНО НАЈТРАЖЕНИЈА ЗАНИМАЊА *

Занимања која захтевају високо образовање:

1. Машински инжењер
2. Професор математике
3. Професор музике
4. Професор енглеског језика
5. Економисти
6. Правници

Занимања која захтевају средњошколско образовање:

1. Техничари продаје
2. Возачи трамваја, тролејбуса, аутобуса...
3. Педијатријска сестра, техничар
4. Ватрогасци
5. Радници у обезбеђењу
6. Грађевински радници

СУФИЦИТАРНА ЗАНИМАЊА (ОНА КОЈИХ ИМА ПРЕВИШЕ):

Занимања која захтевају високо образовање:

1. Историчар уметности
2. Археолог
3. Инжењер пољопривреде
4. Етнолог
5. Професор математике

Суфицитарна занимања која захтевају средње образовање:

1. Завршена гимназија
2. Пољопривредни техничар
3. Машински техничар
4. Машински техничар-конструктор (завршен IV степен)
5. Металостугар (завршен III степен)
6. Ауто-механичар (завршен III степен)
7. Помоћник конфекционара (завршен II степен)
8. Помоћни женски фризер (завршен II степен)
9. Неквалификовани радници (са завршеном основном школовању)

* подаци подложни променама, препорука је да се исти провере на сајту <http://www.mprn.gov.rs/>

ПОЛАГАЊЕ ЗАВРШНОГ ИСПИТА

Завршни испит који се полаже на крају основне школе од школске 2011/12. године, има три улоге:

1. функцију сведочанства о усвајању основних знања, умења и компетенција током основног образовања
2. селекциону функцију, јер његов резултат утиче на избор будуће школе и
3. евалуациону функцију јер проверава степен остварених образовних стандарда на крају основног образовања.

Завршни испит полажу сви ученици који завршавају осми разред, без обзира на то коју ће школу након тога уписати.

У бодовању успеха ученика максималан број поена који ученик може да добије је 40 са завршног испита и 60 од успеха у школи.

Завршни испит постепено ће се мењати од познатих ка непознатим задацима и од полагања само два теста (из математике и српског језика) школске 2010/11. године до завршног испита који ће се 2013/14. године састојати од непознатих задатака из три теста: математике, српског језика и заједничког теста из предмета историја, географија, биологија, физика и хемија.

Збирке задатака из математике и српског језика доступне су од краја првог полугодишта, на сајту Министарства.

САЈАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

у организацији Националне службе за запошљавање.

На сајму имате прилику да се обавестите о школама и факултетима на које можете да се упишете.

Сазнаћете која знања и вештине можете стећи током школовања.

Саветници из Националне службе запошљавања указаће вам на могућности запошљавања у појединим областима рада.

УСПЕХ У ЗАНИМАЊУ ЈЕ ОДРЕЂЕН ПРАВИЛНИМ ПРЕКЛАПАЊЕМ

КОРИСНИ ЛИНКОВИ:

www.roditeljsrbija.com

www.srednje-skole.com

www.mpn.gov.rs

www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs

www.okni.edu.rs

www.prosvetni-pregled.rs

www.srednje-skole.com

www.profesionalnaorijentacija.org

www.razvoj-karijere.com/profesionalna-orijentacija

www.dreamfoundation.eu/sr_RS/career-test/page1

www.profesionalnaorijentacijasrbija.com/

www.nsz.gov.rs/page/info/sr/vesti.html?view=story&id=26829&sectionId=1

АКО

Ако можеш да сачуваш разум кад га око тебе губе и осуђују те
 Ако можеш да сачуваш веру у себе кад сумњају у тебе,
 Али не губећи из вида ни њихову сумњу;
 Ако можеш да чекаш, а да се не замараш чекајући,
 Или да будеш жртва лаж, а да сам не упаднеш у лаж,
 Или да те мрзе, а да сам не даш маха мржњи;
 И да не изгледаш у очима света сувише добар ни твоје речи сувише мудре;
 Ако можеш да сањаш а да твоји снови не владају тобом,
 Ако можеш да мислиш а да ти твоје мисли не буду (себи) циљ,
 Ако можеш да погледаш у очи и Победи и Поразу
 И да, непоколебљив, утераш и једно и друго у лаж;
 Ако можеш да поднесеш да чујеш истину коју си изрекао
 Изопачену од подлаца у замку за будале,
 Ако можеш да гледаш твоје животно дело срушено у прах,
 И да поново прилегнеш на посао са поломљеним алатом;
 Ако можеш да сабереш све што имаш
 И једним замахом ставиш све на коцку,
 Изгубиш, и поново почнеш да стичеш
 И никад, ниједном речи не поменеш свој губитак;
 Ако си у стању да присилиш своје срце, живце, жиле
 Да те служе још дуго, иако су те већ одавно издали
 И да тако истрајеш у месту, кад у теби нема ничег више
 До воље која им говори: "Истрај!"
 Ако можеш да се помешаш са гомилом а да сачуваш своју част;
 Или да општиш са краљевима и да останеш скроман;
 Ако те најзад нико, ни пријатељ ни непријатељ не може да увреди;
 Ако сви људи рачунају на тебе, али не претерано;
 Ако можеш да испуниш минут који не прашта
 Са шездесет скупоцених секунда,
 Тада је цео свет твој и све што је у њему,
 И што је много више, тада ћеш бити велики Човек, сине мој.

РАДЈАРД КИПЛИНГ (ПРЕВОД: ИВО АНДРИЋ)